

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/104/2020
Identifikačné číslo spisu:	7817210691
Dátum vydania rozhodnutia:	29.07.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:7817210691.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletého Á. O., narodeného XX. M. XXXX, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Rožňava, dieťa rodičov - matky B. O., bývajúcej v Č. XXX, a otca O. E., bývajúceho v C. XX, zastúpeného JUDr. Máriou Ďurajovou, advokátkou so sídlom v Rožňave, Nám. 1. mája 11, o zníženie výživného, vedenej na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 7 P 363/2017, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. februára 2019 sp. zn. 7 CoP 172/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rožňava (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 7 P 363/2017-59 z 21. júna 2018 zamietol návrh otca na zníženie výživného. Výslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

V odôvodnení uviedol, že na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že sa od poslednej úpravy výživného v roku 2016 (správne v roku 2004) sa zmenili pomery predovšetkým na strane maloletého, pretože sa zvýšili jeho odôvodnené potreby v súvislosti s jeho rastom a dospievaním, s nástupom do vyšších ročníkov základnej školy, s jeho zdravotným stavom a s mimoškolskou záujmovou činnosťou, ako aj s jeho každodennými potrebami. Poukázal na to, že starostlivosť o maloletého naďalej zabezpečuje matka i napriek tomu, otec maloletého vyživovaciu povinnosť zanedbáva. Považoval za preukázané, že otec účelovo v priebehu konania požiadal o zrušenie osvedčenia o zápise do evidencie samostatne hospodáriaceho roľníka, ale napriek tomu chová kozy a obrába pôdu. Tvrdenia otca týkajúce sa jeho nepriaznivého stavu súd prvej inštancie nepovažoval za preukázané, ani predloženými lekáorskými správami, a preto jeho dôvody na zníženie výživného opätovne neuznal. Konštatoval, že otec má naďalej príjem, z ktorého by mohol plniť svoju vyživovaciu povinnosť voči maloletému, ktorá mu bola určená rozsudkom z 13. septembra 2005 v konaní vedenom pod sp. zn. 7 P 278/2004 mesačne vo výške 2.000,- Sk (po prepočte konverzným kurzom 30,126 t. j. 66,39 eura), preto jeho návrh na zníženie výživného zamietol.

O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 52 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku účinného od 1. júla 2016 v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na základe podaného odvolania otcom maloletého rozsudkom č. k. 7 CoP 172/2018-123 z 26. februára 2019 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že nedošlo k podstatnej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala zníženie výživného. Dodal, že vyživovacia povinnosť rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, z čoho vyplýva, že každý rodič je povinný usmerňovať svoje pracovné a životné aktivity tak, aby plnenie vyživovacej povinnosti k dieťaťu nebolo ohrozené. Zdôraznil, že zníženie výživného pre dieťa, ktoré nie je schopné samé sa živiť, by malo byť len výnimočné a založené na objektívnych dôvodoch neschopnosti povinného rodiča plniť si vyživovaciu povinnosť z dôvodov, ktoré nemôže sám ovplyvniť. Podľa názoru odvolacieho súdu, nebolo preukázané, že by u otca existovali objektívne dôvody, ktoré by mu bránili plniť si doposiaľ určenú vyživovaciu povinnosť na maloleté dieťa v sume 66,39 eura mesačne. Je nepochybné, že odôvodnené potreby maloletého dieťaťa sa od uvedenej doby podstatne zvýšili v dôsledku jeho rastu i školskej dochádzky, na úhrade ktorých sa majú podieľať obaja rodičia. Odvolací súd zároveň neuznal argument otca, že na jeho majetok bol vyhlásený konkurz, keďže táto skutočnosť nie je pre rozhodnutie o výživnom pre maloleté dieťa právne významná. Podotkol, že pohľadávka dieťaťa na výživné, vrátane príslušenstva takejto pohľadávky je oddĺžením nedotknutá pohľadávka podľa § 166c ods. 1 písm. e) zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii. Dodal, že podmienky vyhlásenia konkurzu sú zásadne iné ako kritériá pre posudzovanie možností, schopností a majetkových pomerov rodiča vyplývajúce zo Zákona o rodine. Z týchto dôvodov napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil v súlade s ustanovením § 387 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016 v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie otec maloletého, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, lebo mu súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Namietal, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné a arbitrárne. Podľa jeho názoru, súd vôbec neprihliadal na zmenu pomerov na strane otca, ktorá odôvodňovala záver o znížení vyživovacej povinnosti. Neskúmal odôvodnené potreby maloletého, majetkové a zárobkové pomery matky, a zároveň nezohľadnil zásadu podieľania sa otca na výžive maloletého primerane svojim možnostiam. Poukázal na ustanovenie § 36 CMP a uviedol, že ustálenie majetkových a zárobkových pomerov otca bolo zásadnou otázkou pre náležité skutkové posúdenie výšky výživného. Bol toho názoru, že preukázal výrazný pokles príjmov z objektívnych dôvodov. Uviedol, že nie je spoločníkom, ani konateľom žiadnej spoločnosti, nie je ani samostatne hospodáriacim roľníkom. Z daňových dokladov vyplynulo, že nevykazoval žiadne príjmy, a preto nemal ani žiadnu daňovú povinnosť. Okrem uvedeného preukázal súdu, že splnil zákonné podmienky osobného bankrotu. Zároveň poukázal na nepriaznivý zdravotný stav, v dôsledku ktorého mu bol priznaný starobný dôchodok vo výške 290,50 eura. Podotkol, že súd považoval za relevantné iba tvrdenia matky, čo je v príkrom rozpore so zásadou materiálnej pravdy. Navrhol zrušiť rozhodnutia súdov nižších inštancií a vec vrátiť na ďalšie konanie, alternatívne zmeniť napadnuté rozhodnutie a určiť výživné vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa opakovane do budúcnosti, počnúc právoplatnosťou rozsudku.

4. Matka v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že otec sa nehlási k svojim povinnostiam rodiča a neprejavuje o maloletého žiaden záujem. Poukázala na to, že každý z rodičov sa má podieľať na výchove a výžive dieťaťa podľa svojich možností a schopností. Podľa jej názoru, sa však otec stará len o svoje druhé dieťa a maloletého A. nevidel od narodenia. Ďalej uviedla, že momentálna výška výživného bola stanovená v čase, keď bol maloletý ešte bábätko a od tej doby sa jeho potreby zmenili. Určené výživné vo výške 66,39 eura predstavuje 2,21 eura na deň, čo nezohľadňuje ani základné potreby maloletého. Bola toho názoru, že otec má pracovné príležitosti aj bez vodičského preukazu a zrušenie jeho statusu samostatne hospodáriaceho roľníka bolo len účelové, lebo naďalej má spolu s jeho družkou príjmy z tejto činnosti. Opakovane zdôraznila, že otec si ani po jeho odsúdení za neplatenie výživného neplní svoju vyživovaciu povinnosť. Navrhla návrh zamietnuť.

5. Kolízny opatrovník v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že trvá na svojich ústnych a písomných vyjadreniach po dobu zastupovania maloletého.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) v spojení s ustanovením § 2 CMP po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP a v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 4/2011).

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inšancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

9. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

12. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

13. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (porov. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 26/94). Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces.

14. Do práva na spravodlivý proces sa premieta aj zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá síce nie je

výslovne upravená v ústavnom poriadku, ale má svoj ústavnoprávny rozmer, lebo vyplýva z princípu nezávislosti súdov a sudcov (čl. 46 ústavy). Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Porušením práva na spravodlivý proces je nesporné aj situácia, ktorá nerešpektuje pravidlá vymedzujúce proces vyhľadávania, vykonávania a hodnotenia dôkazov, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktorá vyšla najavo, alebo boli kvalifikovane namietané, ale nižšie súdy ich právne nezhodnotili v celom súhrne posudzovaných skutkových okolností bez toho, aby dostatočným spôsobom odôvodnili ich irelevantnosť.

15. V zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavného súdu“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (porov. sp. zn. IV. ÚS 14/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

16. V preskúmvanej veci uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP v súvislosti s namietaným zmätočným a nedostatočným odôvodnením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd nepovažoval za opodstatnený, lebo odôvodnenie napadnutého rozhodnutia spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP, je jasné, zrozumiteľné a najmä preskúmateľné. V odôvodnení rozhodnutí súdy oboch nižších inštancií uviedli obsah podstatných skutkových tvrdení účastníkov konania a dôkazov vykonaných v konaní, ako aj uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali príslušné ustanovenia Zákona o rodine, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Súdy nižších inštancií náležite posúdili skutočný stav, ako aj individuálne skutkové okolnosti danej veci a v súlade s ustanovením § 78 Zákona o rodine, správne konštatovali, že došlo k podstatnej zmene pomerov predovšetkým na strane maloletého Á., lebo od prvej úpravy práv a povinností rodičov k maloletému v roku 2004, nedošlo k zvýšeniu výživného, ani sa jeho zvýšenia matka maloletého nedomáhala, ale sama v rámci svojich možností a schopností zabezpečovala starostlivosť o maloletého, t. č. už vo veku blízkom plnoletosti.

17. Výživné je osobným právom dieťaťa a zákonná vyživovacia povinnosť rodičov trvá do času, kým dieťa nie je schopné samo sa živiť. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť (§ 62 ods. 1, 5 Zákona o rodine).

18. Doposiaľ určené výživné v sume 66,39 eura slúži na úhradu len nevyhnutných odôvodnených potrieb maloletého, na ktoré poukázala v konaní jeho matka. Jedná sa o náklady spojené s cestovaním do školy 15,- eur, stravné, školské potreby. Ďalej má maloletý Á. zubný fixný strojček, s čím vznikli zvýšené náklady v sume 400,- eur, ako aj matka má zvýšené náklady spojené s voľnočasovými aktivitami maloletého. Pokiaľ otec maloletého prispieva na výživné pre mal. Damiána (pochádzajúceho z iného vzťahu) narodeného v roku 2003 rovnako ako maloletý Á., sumou 70,- eur, bolo by nelogické, a v rozpore so záujmom maloletého dieťa, aby došlo k zníženiu výživného. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov. Aj podľa názoru dovolacieho súdu, je v možnostiach a schopnostiach povinného - otca prispievať na výživu maloletého doposiaľ určenou sumou, i napriek deklarovaní zmeny pomerov, ktorú však možno vyhodnotiť ako vzdanie sa bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho príjmu, či majetkového prospechu, na ktorú zmenu následne súd pri posudzovaní podstatnej zmeny pomerov neprihliada (§ 75 ods. 1 v spojení s § 78 Zákona o rodine).

19. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj ústavného súdu platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra

1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

20. Nie je porušením práva na spravodlivý proces iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení účastníkov, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Súd nižších inštancií správne v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov vykonané dôkazy vyhodnotili jednotlivo a ich vzájomnej súvislosti (§ 191 ods. 1 CSP), ako aj náležité rozhodnutie odôvodnili v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP a § 2 CMP. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom účastníka, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok (porov. sp. zn. II. ÚS 4/94, sp. zn. II. ÚS 3/97, sp. zn. I. ÚS 204/2010).

21. Z týchto dôvodov dovolací súd dovolanie otca odmietol podľa § 447 písm. c) CSP, lebo smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

22. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 2 CMP a § 52 CMP tak, že vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

23. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.